

Helena Szczepanik

Anna Jenke (1921-1976)

Rocznik Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza 12, 187-190

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Helena Szczepanik

ANNA JENKE

(1921 - 1976)

15 lutego 1976 r. zmarła w Jarosławiu Anna Jenke. Urodziła się 3 kwietnia 1921 r. w Błazowej koło Rzeszowa w rodzinie nauczycielskiej. Maturę złożyła w 1939 r. w Jarosławiu. Już w szkole wyróżniała się pasją społeczną. Kierując drużyną harcerską „Dębów”, doprowadziła do uzyskania przez nią I miejsca w Hufcu za staranne przeprowadzenie wywiadów społecznych w dzielnicy. Na rok przed maturą zadebiutowała w „Skaucie” gawędą o wystawie prac ręcznych Komendy Hufca Jarosław. W tej działalności nie przeszkodziło Annie „mierne” zdrowie. Natomiast wybuch wojny udaremnił jej podjęcie wymiarzonych studiów medycznych.

W czasie okupacji uczestniczyła w tajnym nauczaniu na terenie Jarosławia (styczeń 1942 — lipiec 1944) ucząc przedmiotów humanistycznych w Gimnazjum i Liceum. Pracowała w drukarni, biorąc jednocześnie udział w konspiracji w szeregach AK. Szczególnie dużo inwencji, realnej pomocy i serca włożyła w kierowane przez RGO akcje pomocy więźniom politycznym w obozach koncentracyjnych i ich rodzinom. Wiele biednych rodzin jej zawdzięcza przetrwanie (m.in. akcja „kromki chleba”).

Osoba bliska zmarłej, Maria Andres, w pozgonnym wspomnieniu (w „Tygodniku Powszechnym” 1976, nr 14) powołuje się na list pani W. D., której rodzina zawdzięcza Annie Jenke opiekę moralną i pomoc materialną w czasie okupacji. Ów list kończy się epitafijnym zwrotem: „Przeszła przez życie dobrze czyniąc”.

Po wojnie Anna podjęła studia polonistyczne w Uniwersytecie Jagiellońskim zakończone obroną pracy magisterskiej w grudniu 1950 r. W latach 1950 - 1954 pracowała jako nauczycielka — polonistka w Liceum

dla Wychowawczyń Przedszkoli w Jarosławiu. Intrygi uniemożliwiły jej tę pracę, co było dla niej tragedią. Podjęła pracę w Bibliotece Dziecięcej, aby w 1958 r. powrócić do zawodu nauczycielskiego. Pracowała jako nauczyciel i kierownik świetlicy w Liceum Sztuk Plastycznych w Jarosławiu, od 1959 jako dyrektor Liceum. Z tego stanowiska musiała zrezygnować ze względu na zdrowie w 1962 r., ale do 1965 pozostawała na stanowisku zastępcy dyrektora. Ta jej działalność nauczycielska i kierownicza daje się streścić w jednym określeniu: wychowawca i nauczyciel.

Jako dyrektor wzorowo organizowała pracę w szkole i kulturalną działalność w środowisku. Rozbudowała bazę lokalową, jej staraniami szkoła zawdzięcza wiele remontów (np. adaptacja synagogi, rozbudowa internatów). Dzięki organizowaniu przez Ministerstwo Kultury i Sztuki, któremu szkoła podlega, kurso-konferencji ogólnokrajowych w celu wymiany doświadczeń między szkołami artystycznymi oraz dzięki konsultacjom z profesorami krakowskiej ASP i innych uczelni został stwierdzony wysoki poziom nauczania, a to podniosło rangę szkoły w środowisku jarosławskim.

Anna Jenke troskliwie czuwała nad prawidłowym układem stosunków międzyludzkich w Liceum, nad właściwym doбором kadry, której stawiano wysokie wymagania dydaktyczne i wychowawcze. Dzięki swojemu autorytetowi moralnemu oraz talentowi wymowy zdołała porwać na rzecz wychowania młodego pokolenia nie tylko nauczycieli, ale i rodziców (tworzyła sekcje przedmiotowe, „kwadransy pedagogiczne”, „uniwersytet dla rodziców” z seriami odczytów m. in. na tematy sztuki).

Utalentowana polonistka, Anna Jenke, umiała przekonać młodzież do swego przedmiotu, prowadząc lekcje bardzo atrakcyjnie. Szczególnie dbała o kulturę żywego słowa i popularyzację polskiej poezji oraz teatru współpracując przy szkolnych inscenizacjach (np. *Małego Księcia*), konkursach recytatorskich itp. Ze swoją klasą zaprezentowała np. „Wieczór ballad Mickiewicza”, prowadziła również klub dyskusyjny. Jako nauczycielka była wymagająca, sumienna, sprawiedliwa, przy tym pełna polotu i wdzięku, pogodna, zrównoważona. Czuwała nad rozwojem młodzieży utalentowanej humanistycznie i plastycznie, zabiegając m. in. o stypendia dla najzdolniejszych (np. w Związku Literatów Polskich). Cieszyły ją sukcesy szkolnego kabaretu i redakcji młodzieżowych, wieczory poetyckie (w tym „twórców własnych”), wystawy. Poszukując nowych metod nauczania, umiejętnie wykorzystywała możliwości usprawnienia własnej pracy dydaktyczno-wychowawczej uczestnicząc w kursach COPSA. Prezentowała własne osiągnięcia, wnosząc nowe wartości, wygłaszając wykłady na kursach nauczycielskich w Supraślu i Jarosławiu („Materiały COPSA”). W pracy metodycznej z nauczycielami wyjaśniała i propagowała najnowsze poglądy pedagogiczne i wychowawcze, dbając o zaplecze naukowo-biblioteczne. Informowała również o historii szkoły i jej osiągnięciach

w „Rocznikach Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia”. Nie skąpiła prywatnego czasu na cele społeczne, okazując pomoc swoim podopiecznym zarówno w formie moralnej jak i finansowej.

Za działalność pedagogiczną w czasie okupacji i po wyzwoleniu, za wybitne osiągnięcia zawodowe i organizacyjne Anna Jenke została odznaczona Złotym Krzyżem Zasługi w 1972 r. oraz otrzymała tytuł „profesora szkoły średniej”. Była również wyróżniana okolicznościowo nagrodami Ministra Kultury i Sztuki, np. z okazji 25-lecia szkoły w 1973 r.

Żywo zainteresowana sprawami polonistycznymi środowiska była również współtwórcą Oddziału Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza w Jarosławiu założonego w 1972 r. Pełniła funkcję skarbnika do czasu śmiertelnej choroby, dzielnie wspomagając Zarząd Oddziału w wysiłkach organizacyjnych. Była autorką głównych tez zbiorowego referatu pt. *Literatura powszechna w programie języka polskiego w szkole dziesięcioletniej (Materiały na Sejmik Polonistyczny t. I)*.

W Sejmiku, choć była delegatem, nie mogła uczestniczyć, mimo pragnień osobistych. Odznaczona specjalną nagrodą Ministra Oświaty i Wychowania dla wybitnie zasłużonych polonistów w czasie I Ogólnopolskiego Sejmiku Polonistycznego w Piotrkowie Tryb. (4 II 1976) już jej osobiście odebrać nie mogła.

Była również prelegentem naszego Oddziału, chętnie udzielając się mimo kłopotów zdrowotnych. Z okazji 25-lecia szkoły i nadania jej imienia Stanisława Wyspiańskiego wygłosiła na uroczystej sesji referat na temat działalności artystycznej Patrona Liceum. Popularyzowała polską literaturę, zwłaszcza z okresu romantyzmu i współczesną, przy okazji rocznic, jubileuszów itp.

Jaką pozostała w pamięci uczniów?

„...Lekcji ukochanej Profesor, w które wkładała wiele pracy i serca, nie da się zapomnieć, były one wielką przygodą, którą warto było przeżyć. [...] Poświęcała się kształtowaniu charakterów, przede wszystkim tych, znajdujących się poza nawiasem [...] Załatwiała wiele konfliktowych spraw społeczeństwa szkolnego [...] Interesowała się dziećmi rozbitych rodzin, uczyła je szukania prawdy [...] Umiała z każdym porozmawiać, wczuć się w każdą sytuację. Była jedną z najbardziej zdyscyplinowanych, poważnych kobiet, jakie dotąd poznałem”. „Nigdy Jej nie zapomnę... Potrafiła zastąpić matkę... Była na pewno niezwykłym Nauczycielem i Wychowawcą, na którym zawsze można było polegać.”

Paru Jej wychowanków powróciło do szkoły w charakterze nauczycieli. Szczególnie dużo pomocy, a potem ofiarnej opieki w czasie borykania się z nieuleczalną chorobą okazała Stefanowi Piestrukowi, młodemu germaniście, który rozbudził pasję turystyczną wśród młodzieży, ucząc ją praktycznie miłości przyrody. Jednym z materialnych śladów jego dzia-

łalności jest alpinarium w ogrodzie szkolnym. Po śmierci Stefana, opierając się na jego działalności, pani Anna próbowała opracować model współczesnego nauczyciela. Nie zdążyła.

Rozliczne zajęcia dyrektora szkoły i nauczyciela języka polskiego ujawniają przede wszystkim niezwykłą osobowość Anny Jenke. Zdumiewające poczucie odpowiedzialności, nieustanną chęć służenia drugiemu człowiekowi, wrażliwość na każdy przejaw zła, na niesprawiedliwość, na krzywdę. Cechowała ją również rzadko spotykana pasja nauczycielska. Liczyła się z faktem istnienia ucznia znerwicowanego czy zgoła trudnego. Troskliwie zabiegała o równowagę w szkole czynników emocjonalnych i intelektualnych jako głównej wytycznej w programie Liceum Sztuk Plastycznych. Takt, duża kultura osobista, elegancja w stroju i sposobie bycia, bezkompromisowość i odwaga cywilna Anny Jenke były zobowiązującym przykładem dla otoczenia.

W pamięci kolegów, młodzieży i środowiska jarosławskiego działalność Jej najpełniej określają słowa: „Człowiek dobrej roboty”.

P.T. 1269